

**Meldcode huiselijk geweld en
kinder mishandeling Basisonderwijs**

FDO:
vastgesteld d.d 11-02-2019

CvB:
Vastgesteld d.d. 09-04-2019

GMR:
Instemming GMR d.d. 01-06-2019

Inhoudsopgave:

1.Inleiding	3
2.Stappenplan voor het handelen bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling	4
Stap 1: In kaart brengen van signalen	5
Stap 2: Collegiale consultatie en raadpleeg eventueel Veilig Thuis	5
Stap 3: Gesprek met de ouder/betrokkene(n)	5
Stap 4: Wegen van huiselijk geweld/Kindermishandeling	5
• Heb ik op basis van stap 1 t/m 3 een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling?	
• Heb ik een vermoeden van acute of structurele onveiligheid?	
Stap 5: Neem twee beslissingen	5
1. Is melden noodzakelijk?	
2. Is hulpverlening of organiseren (ook) mogelijk?	
3.Stappenplan verbeterde meldcode in schema	6
4.Toelichting op de 5 stappen:	7-10
5.Verantwoordelijkheden van Filios in het scheppen van randvoorwaarden voor een veilig werk- en meldklimaat	11-12
Bijlage Handleiding meldcode	13-30

1. Inleiding

Ter versterking van de aanpak van kindermishandeling is op 1 januari 2011 de 'Wet meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling' ingevoerd. In het kader van kwaliteitszorg wordt in 2012 de verplichting van kracht een meldcode te hanteren. De verplichting geldt voor de gezondheidszorg, het onderwijs en de kinderopvang, de maatschappelijke ondersteuning, jeugdzorg en justitie.

Het verantwoordelijke ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport heeft in januari 2010 een basismodel meldcode gepresenteerd. Op basis van dit model heeft JSO, expertisecentrum voor jeugd, samenleving en opvoeding te Gouda voor het basisonderwijs, in samenwerking met het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling, Bureau Jeugdzorg Zuid Holland en GGD Hollands Midden een branchegerichte meldcode ontwikkeld.

De meldcode die Filiosscholen gebruiken bij de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling is grotendeels een afgeleide van de meldcode van JSO.

Huiselijk geweld en kindermishandeling zijn een hardnekkig en niet altijd zichtbaar probleem. In Nederland zijn naar schatting jaarlijks 200.000 volwassenen en 119.000 kinderen slachtoffer. Om te zorgen voor veiligheid en de juiste hulp is het belangrijk dat signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling goed in beeld zijn bij mensen die hier in hun werk zicht op hebben.

De Meldcode helpt beroepskrachten bij hoe ze kunnen handelen bij vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling. De meldcode is/wordt per 1 januari 2019 aangepast. Melden bij Veilig Thuis wordt bij vermoedens van acute en structurele onveiligheid de professionele norm. Om beroepskrachten te helpen bij het bepalen of hier sprake van is, worden afwegingskaders toegevoegd. Deze worden gemaakt door de beroepsgroepen.

Als er een vermoeden is van acute of structurele onveiligheid is melden bij Veilig Thuis nodig, omdat Veilig Thuis informatie uit verschillende meldingen kan combineren om de veiligheidssituatie beter in te schatten en omdat Veilig Thuis beroepskrachten dan waar nodig kan ondersteunen bij het zorgen voor langdurige veiligheid voor het slachtoffer.

In de eerste helft van 2018 hebben de beroepsgroepen hun eigen afwegingskaders opgesteld. Nu is het moment dat organisaties, beroepskrachten en Veilig Thuis de afwegingskaders testen om ervoor te zorgen dat zij op 1 januari weten hoe hiermee te werken.

Vanaf 1 januari 2019 zijn ze wettelijk verplicht om het afwegingskader te hanteren. Beroepskrachten werken dan officieel met de verbeterde meldcode.

Door de aanpassing van de meldcode komen signalen en vermoedens van ernstig huiselijk geweld of kindermishandeling eerder en vaker in beeld bij Veilig Thuis. Ook wanneer de professional zelf hulp kan bieden of organiseren. Een melding doen betekent immers niet dat de professional de hulpverlening overdraagt, maar dat hij samen met Veilig Thuis werkt aan veiligheid voor het slachtoffer.

Met de aanpassing Meldcode werken we samen aan een betere aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Meer informatie vind je op de website van de Rijksoverheid

[afwegingskader huiselijk geweld](#)

2. Stappenplan voor het handelen bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling

Het bevoegd gezag van Filios

Overwegende:

- dat Filios verantwoordelijk is voor een goede kwaliteit van dienstverlening aan zijn leerlingen en dat deze verantwoordelijkheid zeker ook aan de orde is in geval van dienstverlening aan leerlingen die (vermoedelijk) te maken hebben met huiselijk geweld of kindermishandeling;
- dat van de medewerkers die werkzaam zijn bij Filios op basis van deze verantwoordelijkheid wordt verwacht dat zij in alle contacten met leerlingen en ouders/verzorgers attent zijn op signalen die kunnen duiden op huiselijk geweld of kindermishandeling en dat zij effectief reageren op deze signalen;
- dat Filios, een meldcode wenst vast te stellen zodat de medewerkers die binnen Filios werkzaam zijn, weten welke stappen van hen worden verwacht bij signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling;
- dat Filios in deze code ook vastlegt op welke wijze zij de medewerkers bij deze stappen ondersteunt;
- dat onder huiselijk geweld wordt verstaan: (dreigen met) geweld, op enigerlei locatie, door iemand uit de huiselijke kring, waarbij onder geweld wordt verstaan: de fysieke, seksuele of psychische aantasting van de persoonlijke integriteit van het slachtoffer, daaronder ook begrepen ouderenmishandeling, eengerelateerd geweld en vrouwelijke genitale verminking (meisjesbesnijdenis). Tot de huiselijke kring van het slachtoffer behoren: (ex)partners, gezinsleden, familieleden en huisgenoten;
- dat onder kindermishandeling wordt verstaan: iedere vorm van een voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend, of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel, daaronder ook begrepen eengerelateerd geweld en vrouwelijke genitale verminking;
- dat onder medewerker in deze code wordt verstaan: de medewerker die voor Filios werkzaam is en die in dit verband aan leerlingen van de basisschool zorg en begeleiding biedt;
- dat onder leerling in deze code wordt verstaan: de leerling aan wie de medewerker zijn professionele diensten verleent.

In aanmerking nemende:

- de Wet maatschappelijke ondersteuning;
- de Wet op de jeugdzorg;
- de Algemene Verordening Gegevensbescherming;
- de Wet op het primair onderwijs;
- het privacyreglement van Filios

Stelt de volgende Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling vast.

Stap 1 t/m 5

Stap 1:

In kaart brengen van signalen

- Observeer
- Onderzoek naar onderbouwing
- Gesprek met ouders: delen van de zorg

Stap 2:

Collegiale consultatie en raadplegen Veilig Thuis

- Consulteer interne en externe collega's tijdens:
 - groepsbespreking
 - Ondersteuningsteam (OT)
 - Centrum voor Jeugd en Gezin
- Overleg met jeugdarts, sociaal verpleegkundige, intern begeleider of andere betrokkenen, bijv. leerplichtambtenaar
- Consulteer het Veilig Thuis en/of Centrum voor jeugd en Gezin
- Uitkomsten consultaties bespreken met ouders

Stap 3:

Gesprek met de ouder

- Gesprek met de ouder: delen van de zorg

Stap 4:

Weeg de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling

- Heb ik op basis van stap 1 t/m 3 een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling?
- Heb ik een vermoeden van acute of structurele onveiligheid?

Stap 5:

Neem 2 beslissingen.

1) Melden is noodzakelijk als er sprake is van:

- Acute onveiligheid
- Structurele onveiligheid

2) Is hulpverlening of organiseren (ook) mogelijk?

Hulpverlening is mogelijk als:

De professional in staat is om effectieve /passende hulp te bieden of organiseren.

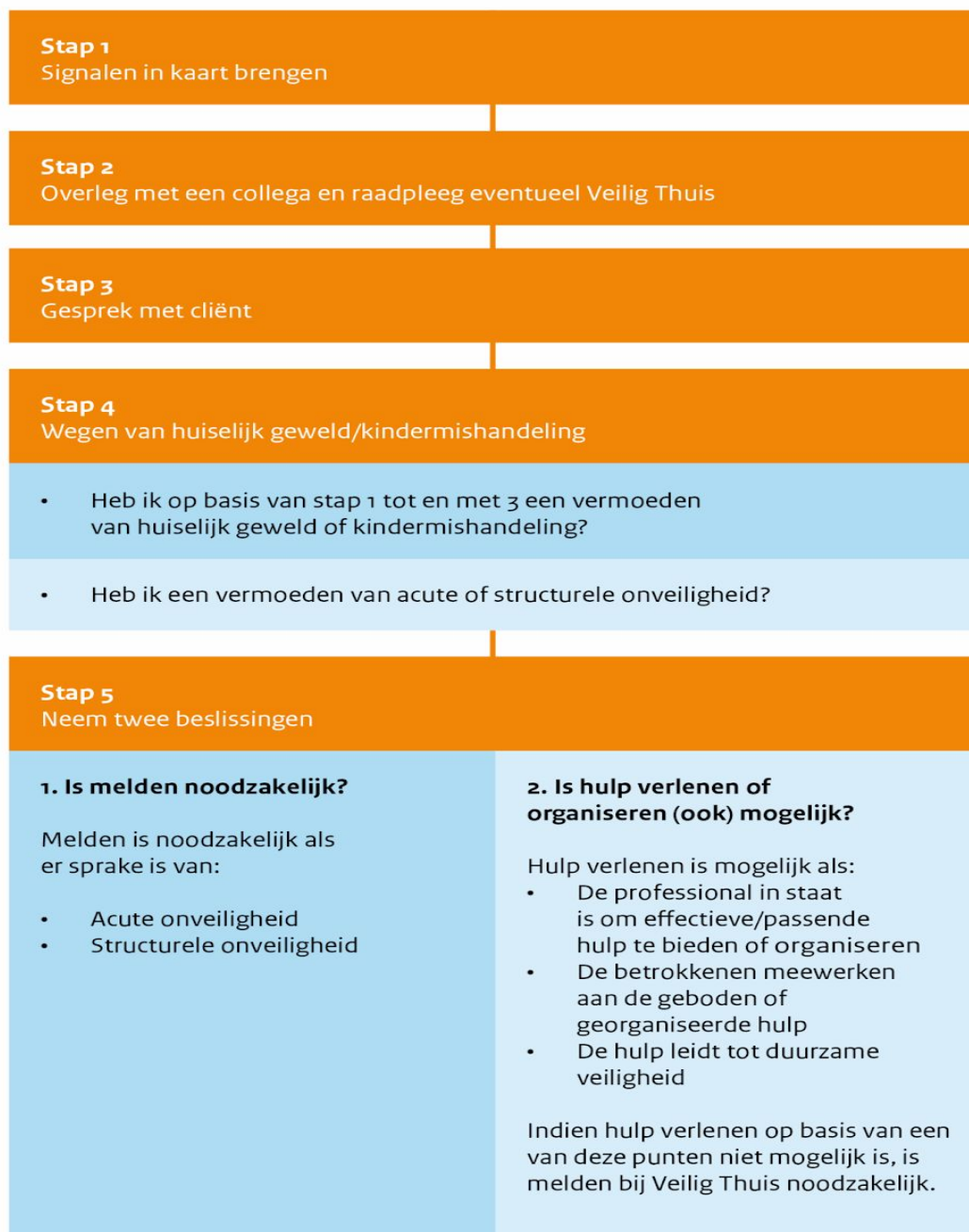
De betrokkenen meewerken aan de geboden of georganiseerde hulp

Hulp leidt tot duurzame veiligheid

Indien de hulpverlening op basis van één van deze punten niet mogelijk is melden bij Veilig Thuis noodzakelijk.

3. Stappenplan verbeterde meldcode in schema

Figuur 1: **Stappenplan verbeterde meldcode**

4. Toelichting op de 5 stappen: Stap 1: In kaart brengen van signalen

Breng de signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of ontcrachten in kaart en leg deze vast. Doe dit altijd in samenspraak met de Intern Begeleider van de school. Leg ook de contacten over de signalen vast, evenals de stappen die worden gezet en de besluiten die worden genomen.

Vroeg signalering

Bij vroeg signalering worden signalen gezien die duiden op een zorgelijke of mogelijk bedreigde ontwikkeling. Zelden zullen deze signalen direct duidelijkheid geven over de oorzaak zoals huiselijk geweld of kindermishandeling. Het is daarom verstandig uit te gaan van de signalen die u als leerkracht of andere betrokkene bij de leerling of in de interactie tussen ouder en leerling waarneemt. In de signalenlijst uit de handleiding vindt u een overzicht van de signalen.

Signaleringslijst

Maak bij het signaleren van huiselijk geweld of kindermishandeling gebruik van de signaleringslijst Huiselijk geweld en kindermishandeling uit de handleiding (bijlage).

Observatie

Observeer in deze fase de leerling in de klas en eventueel daarbuiten (bijvoorbeeld tijdens een huisbezoek) waardoor de signalen in kaart gebracht kunnen worden.

Contactmomenten

Probeer met de ouder tijdens haal- en brengmomenten in gesprek te gaan. Tijdens het uitwisselen over de activiteiten van de dag, de leerling en de feitelijkheden die u opvallen, krijgt u een beeld waardoor u ook met informatie van de ouder de situatie in kaart kunt brengen.

Daarnaast observeert u de ouder en het kind tijdens overige contactmomenten. U verzamelt alle signalen waardoor u duidelijker krijgt of er zorgen zijn en welke zorgen dit zijn.

Vastleggen gegevens

Alle gegevens die te maken hebben met het signaleren en handelen, legt u schriftelijk vast. Gespreksverslagen kunt u door betrokkenen laten ondertekenen. Hierdoor kunt u later bij de inspectie van het onderwijs verantwoording afleggen indien dit wordt gevraagd. U kunt dit vastleggen in het leerlingendossier, welke in een gesloten kast (met slot) of digitaal (met wachtwoord) wordt bewaard. Dit vanwege de privacygevoelige gegevens die u verzamelt.

Leg in het leerling dossier de volgende gegevens vast:

- Vermeld altijd datum, plaats, situatie en overige aanwezigen.
- Signalen die duidelijk maken welke zorgen u ziet, hoort of ruikt.
- Signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of ontcrachten.
- Contacten over deze signalen.
- Stappen die worden gezet.
- Besluiten die worden genomen.
- Vervolgaantekeningen over het verloop.

Beschrijf uw signalen zo feitelijk mogelijk:

- Worden ook hypothesen en veronderstellingen vastgelegd, vermeld dan uitdrukkelijk dat het gaat om een hypothese of veronderstelling. Maak een vervolgaantekening als een hypothese of veronderstelling later wordt bevestigd of ontcracht.
- Vermeld de bron als er informatie van derden wordt vastgelegd.
- Leg diagnoses alleen vast als ze zijn gesteld door een medewerker die hierin geschoold is (bijvoorbeeld een orthopedagoog).

Betreffen de signalen huiselijk geweld of kindermishandeling gepleegd door een medewerker, meld de signalen dan bij de leidinggevende of de directie, conform de *Wet Preventie en bestrijding van seksueel geweld en seksuele intimidatie in het onderwijs, artikel 4 Verplichting tot overleg en aangifte inzake zedenmisdriven (meld- en aangifteplicht)*.

In dat geval is dit stappenplan niet van toepassing.

Stap 2: Collegiale consultatie en zo nodig raadplegen van Veilig Thuis

Bespreek de signalen met een deskundige collega. Vraag zo nodig ook advies aan Veilig Thuis

Consultatie is mogelijk met de volgende collega's:

- de directie van de school
- intern begeleider
- de contactpersoon PMM (Preventie Machtsmisbruik)
- een collega uit dezelfde klas
- de jeugdverpleegkundige of jeugdarts van de GGD Brabant Noordoost.
- het Ondersteuningsteam
- Centrum voor Jeugd en Gezin.

Om de leerling 'open' (niet anoniem) te bespreken in het ondersteuningsteam, waarin ook externe deskundigen zitten, is schriftelijke toestemming van de ouder vereist. Indien de ouder weigert, is dit een zorgelijk signaal en moet het worden meegenomen in de wegging (stap 4).

De leerling kan overigens anoniem worden besproken wanneer de ouder geen toestemming heeft gegeven, maar dit verdient niet de voorkeur vanwege de eventuele vervolgacties.

Als er ook maar enige twijfel is over de oorzaak van de situatie en/of eventuele mogelijke onveiligheid bij de leerling, moet om advies gevraagd worden bij Veilig Thuis. Zij kunnen een eerste wegging maken of het terecht is dat men zich zorgen maakt over deze situatie en of er mogelijk sprake kan zijn van kindermishandeling of huiselijk geweld. Zorgvuldig handelen vereist dat u nagaat of u advies moet vragen bij Veilig Thuis

Voor het bespreken in het OT. wordt een intakegesprek met ouder en/of leerkracht door het maatschappelijk werk of een ander lid van het OT. gevoerd. Door de ouder continu te betrekken en in overleg te treden, is de kans groter dat de ouder gemotiveerd is om de situatie te verbeteren en/of hulp te aanvaarden.

Meer informatie over het OT en Veilig Thuis vindt u in de bijbehorende handleiding.

Noodsituaties

Bij signalen die wijzen op acuut en zodanig ernstig geweld dat de leerling of een gezinslid daartegen onmiddellijk moet worden beschermd, kunt u meteen advies vragen aan Veilig Thuis. Komt men daar, op basis van de signalen, tot het oordeel dat onmiddellijke actie is geboden, dan kunt u zo nodig in hetzelfde gesprek een melding doen zodat op korte termijn de noodzakelijke acties in gang kunnen worden gezet.

In noodsituaties kunt ook contact gezocht worden met de crisisdienst van Veilig Thuis en/of de politie worden gevraagd om hulp te bieden.

Stap 3: Gesprek met de ouder

Bespreek de signalen met de ouder.

Is ondersteuning nodig bij het voorbereiden of het voeren van het gesprek met de ouder, raadpleeg dan een deskundige collega en/of Veilig Thuis

1. Leg de ouder het doel uit van het gesprek.

2. Beschrijf de feiten die u hebt vastgesteld en de waarnemingen die u hebt gedaan.
3. Nodig de ouder uit om een reactie hierop te geven.
4. Kom pas na deze reactie zo nodig en zo mogelijk met een interpretatie van wat u hebt gezien, gehoord en waargenomen. In geval van een vermoeden van (voorgenomen) vrouwelijke genitale verminking (meisjesbesnijdenis) of eer gerelateerd geweld neemt u met spoed contact op met Veilig Thuis.
5. Legt het gesprek vast en laat het indien mogelijk ondertekenen door alle betrokkenen.

In de meeste gevallen is het onduidelijk wat de oorzaken zijn van de signalen. Door ouders te informeren en uit te wisselen over de ontwikkeling van de leerling, kunnen zorgen verduidelijkt, ontkracht of bekrachtigd worden. Nodig de ouder expliciet uit tot het geven van zijn/haar mening en vraag door over leerling gerelateerde onderwerpen in de thuissituatie. Herkent de ouder de situatie? Hoe gedraagt de leerling zich thuis? Hoe reageert de ouder daarop? Hoe gaat het opvoeden thuis? Hoe reageert de leerling hierop? Hoe is de ontwikkeling van de leerling tot nu toe verlopen? Wat vindt de ouder daarvan? Hoe ervaart de ouder de opvoeding en zijn rol als ouder?

Breng de ouder na overleg met anderen op de hoogte. Informeer en wissel tijdens deze contacten continue uit over de ontwikkeling van de leerling en de zorgen die u hebt.

Indien een handelingsplan wordt ingezet voor de leerling, bespreek dit met de ouder. Bespreek ook tussentijds en na afloop de resultaten van het handelingsplan.

Indien de ouder de zorgen herkent kan een begin worden gemaakt met het onderzoeken van kansen en oplossingen. Daarnaast kunnen handelingsadviezen worden uitgewisseld voor in de klas en thuis.

Indien tijdens het gesprek met de ouder blijkt dat de zorgen een andere oorzaak hebben, kunt u dit traject afsluiten. De leerling en de ouder kunnen binnen de interne en externe zorgstructuur van de school verder worden begeleid.

Het doen van een melding bij het Veilig Thuis zonder dat de signalen zijn besproken met de ouder, is alleen mogelijk als:

- de veiligheid van de ouder, die van u zelf, of die van een ander in het geding is; of
- als u goede redenen hebt om te veronderstellen dat de ouder door dit gesprek het contact met u zal verbreken en de school zal verlaten.

Bij het vragen van advies aan Veilig Thuis geldt dit niet, advies vragen mag altijd anoniem.

Stap 4: Wegen van huiselijk geweld / kindermishandeling

Heb ik op basis van stap 1 t/m 3 een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling?

Heb ik een vermoeden van acute of structurele onveiligheid?
Neem contact op met Veilig Thuis bij het maken van deze afweging.

Stap 5: Neem twee beslissingen:

Stap 5a: Is melden noodzakelijk?

Melden is noodzakelijk als er sprake is van:

- Acute onveiligheid
- Structurele onveiligheid.

*Kunt u uw leerling **niet voldoende** tegen het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling beschermen, of **twijfelt** u er aan of u hiertegen voldoende bescherming kunt bieden:*

- **meld** uw vermoeden bij het Veilig Thuis;

- **sluit** bij uw melding zoveel mogelijk aan bij feiten en gebeurtenissen en geef duidelijk aan indien de informatie die u meldt (ook) van anderen afkomstig is;
- **overleg** bij uw melding met Veilig Thuis wat u na de melding, binnen de grenzen van uw gebruikelijke werkzaamheden, zelf nog kunt doen om uw leerling en zijn gezinsleden tegen het risico op huiselijk geweld of op mishandeling te beschermen.

Bespreek uw melding vooraf met de ouder. U kunt de melding ook bespreken met de leerling wanneer deze 12 jaar of ouder is.

1. Leg uit waarom u van plan bent een melding te gaan doen en wat het doel daarvan is.
2. Vraag de leerling en/of ouder uitdrukkelijk om een reactie.
3. In geval van bezwaren van de leerling en/of ouder, overleg op welke wijze u tegemoet kunt komen aan deze bezwaren en leg dit in het document vast.
4. Is dat niet mogelijk, weeg de bezwaren dan af tegen de noodzaak om uw leerling of zijn gezinslid te beschermen tegen het geweld of de kindermishandeling. Betrek in uw afweging de aard en de ernst van het geweld en de noodzaak om de leerling of zijn gezinslid door het doen van een melding daartegen te beschermen.
5. Doe een melding indien naar uw oordeel de bescherming van de leerling of zijn gezinslid de doorslag moet geven.

Van contacten met de leerling en/of ouder over de melding kunt u afzien:

- als de veiligheid van de leerling, die van u zelf, of die van een ander in het geding is; of
- als u goede redenen hebt om te veronderstellen dat de leerling en/of de ouder daardoor het contact met u zal verbreken.

Indien na enige periode onvoldoende verbetering zichtbaar is, is het van belang opnieuw contact op te nemen met Veilig Thuis en eventueel opnieuw een melding te doen. Veilig Thuis adviseert, indien nodig, meerdere keren contact op te nemen indien u onvoldoende verbetering of verslechtering ziet

Stap 5b: Is hulp verlenen of organiseren (ook) mogelijk?

Hulp verlenen is mogelijk als:

- De professional in staat is om effectieve/passende hulp te bieden of organiseren.
- De betrokkenen meewerken aan de geboden of georganiseerde hulp.
- De hulp leidt tot duurzame veiligheid.

Indien de hulp op basis van een van deze punten niet mogelijk is, is melden bij Veilig Thuis noodzakelijk.

Als de school gebruik heeft gemaakt van het OT, kan het OT verdere actie coördineren. Het OT bespreekt de hulpvraag van school en ouders, beoordeelt de hulpvraag, stelt een aanpak vast, geeft handelingsadviezen voor de leerkracht en adviseert over verdere hulp.

De verantwoordelijke medewerker binnen de school bespreekt met de ouder de uitkomst van de bespreking in het OT. Bespreek met de ouder de verder te nemen stappen voor geadviseerde hulpverlening voor de leerling en/of de ouder. Geef informatie en maak afspraken over de eventuele indicaties die nodig zijn voor verdere hulp. Verwijs de ouder door en vraag daarna of de ouder is aangekomen bij de hulp.

Indien u voor een van voorgaande stappen ondersteuning nodig heeft, vraag deze aan bij het OT.

Maak in de klas afspraken over begeleidings- en zorgbehoeften van de leerling. Stel een handelings- of begeleidingsplan op en voer dit uit. Deel de uitkomst van deze bespreking met de ouders.

Zie voor uitgebreide toelichting de bijlage

5.Verantwoordelijkheden van Filios in het scheppen van randvoorwaarden voor een veilig werk- en meldklimaat

Om het voor medewerkers mogelijk te maken om in een veilig werkklimaat huiselijk geweld en kindermishandeling te signaleren en om de stappen van de meldcode te zetten, draagt Filios er zorg voor dat:

directie, CvB en/of leidinggevenden:

- de meldcode opnemen in het zorgbeleid en/of veiligheidsbeleid van de organisatie;
- regelmatig trainingen en andere vormen van deskundigheidsbevordering aanbieden aan medewerkers, zodat medewerkers voldoende kennis en vaardigheden ontwikkelen en ook op peil houden voor het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling en voor het zetten van de stappen van de code;
- de meldcode aansluiten op de werkprocessen en zorgstructuur binnen de organisatie;
- ervoor zorgen dat er voldoende deskundigen intern en extern beschikbaar zijn om de medewerkers te kunnen ondersteunen bij het signaleren en het zetten van de stappen van de meldcode;
- de werking van de meldcode regelmatig evalueren en zo nodig acties in gang zetten om de toepassing van de meldcode te optimaliseren;
- binnen de organisatie en in de kring van ouders bekendheid geven aan het doel en de inhoud van de meldcode;
- afspraken maken over de wijze waarop [naam basisschool] zijn medewerkers zal ondersteunen als zij door ouders in of buiten rechte worden aangesproken op de wijze waarop zij de meldcode toepassen;
- afspraken maken over de wijze waarop [naam basisschool] de verantwoordelijkheid opschaaft indien de signalering en verwijzing voor een leerling stagneert.

een intern begeleider en/of direct leidinggevende:

- als aandachtsfunctionaris huiselijk geweld en kindermishandeling is aangesteld;
- als vraagbaak functioneert binnen de organisatie voor algemene informatie over (de meldcode) kindermishandeling;
- signalen herkent die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld;
- kennis heeft van de stappen volgens de meldcode;
- taken vaststelt van een ieder (wie doet wat wanneer) en deze in de meldcode vastlegt;
- de aansluiting van de meldcode op de werkprocessen en op de zorgstructuur uitvoert;
- de uitvoering van de meldcode coördineert bij een vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling;
- waakt over de veiligheid van de leerling bij het nemen van beslissingen;
- zo nodig contact opneemt met Veilig Thuis voor advies of melding;
- de genomen stappen evalueert met betrokkenen;
- toeziet op zorgvuldige omgang met de privacy van het betreffende gezin;
- toeziet op dossiervorming en verslaglegging.

een leerkracht:

- signalen herkent die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld;
- overlegt met de intern begeleider bij zorg over een leerling aan de hand van waargenomen signalen die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld;
- afspraken uitvoert die zijn voortgekomen uit het overleg met de intern begeleider of andere betrokkenen, zoals observeren of een gesprek met de ouder;
- de resultaten bespreekt van deze ondernomen stappen met de intern begeleider of andere betrokkenen.

directie, leidinggevende en medewerkers zijn niet verantwoordelijk voor:

- het vaststellen of er al dan niet sprake is van kindermishandeling of huiselijk geweld;
- het verlenen van professionele hulp aan ouders of leerlingen (begeleiding).

BIJLAGE

**Handleiding behorend bij meldcode huiselijk
geweld en kindermishandeling Basisonderwijs**

Inhoudsopgave

1.	Algemeen	15
1.1	Doel en functie van de meldcode	15
1.2	Verantwoordelijkheid en taken	15
1.3	Afbakening meldcode	15
1.4	Strafrechtelijke aanpak	15
1.5	Verhouding tot verwijfsindex risicjongeren	16
2.	De stappen die medewerkers geacht worden te zetten	16
2.1	Volgorde van de stappen	16
2.2	Termijnen van de stappen	16
3.	Specifieke vormen van huiselijk geweld en kindermishandeling	16
3.1	Vrouwelijke genitale verminking	17
3.2	Eergerelateerd geweld	17
4.	Signalenlijst	17
4.1	Materiële omstandigheden	17
4.2	gezondheid, lichamelijk functioneren, seksualiteit en verzorging	18
4.3	Opvoeding & gezinsrelatie	18
4.4	Onderwijs & kinderopvang	18
4.5	Sociale omgeving buiten het gezin	18
5.	Signalenlijst specifieke vormen	19
5.1	Signalen seksueel misbruik	19
5.2	Signalen meisjesbesnijdenis (vrouwelijke genitale verminking)	19
5.3	Signalen eergerelateerd geweld	20
6.	Checklist signalen	20
7.	Centrum voor Jeugd en Gezin	23
8.	Ondersteuningsteam (OT)	24
8.1	Basisteam Jeugd en Gezin	24
9.	Veilig Thuis	24
9.1	Advies	24
9.2	Melden	24
10	In gesprek met de ouder/verzorger of de leerling	26
10.1	Gesprek met kinderen	26
10.2	Gesprek met de ouder(s)	27
10.3	Positie van de leerling ouder en zijn ouder(s)	27
10.4	Bekendmaken van de identiteit van de melder bij vermoedens van kindermishandeling	27
10.5	Inspanningen na de melding	27
11.	Beroepsgeheim, meldcode en meldrecht	27
11.1	Inhoud en doelen van het beroepsgeheim	27
11.2	Paradox van de geheimhoudingsplicht	28
11.3	Conflict van plichten	29
11.4	Wettelijk meldrecht	30

1. Algemeen

1.1 Doel en functies van de meldcode

De verplichting voor de basisschool om een meldcode te hanteren, heeft tot doel medewerkers te *ondersteunen* in de omgang met signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling. De meldcode bevat een stappenplan. Dit stappenplan leidt de medewerker stap voor stap door het proces vanaf het moment dat hij signaleert tot aan het moment dat hij eventueel een beslissing neemt over het doen van een melding. De stappen maken de medewerker duidelijk wat er van hem wordt verwacht bij signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling en hoe hij op een verantwoorde wijze komt tot een besluit over het doen van een melding. Deze ondersteuning van medewerkers in de vorm van het stappenplan, levert, zo mag worden verwacht, een bijdrage aan een effectieve aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Daarnaast fungeert de meldcode als *toetssteen* voor de school én voor de individuele medewerker.

De *school* zal, als zij aan toezicht door de inspectie van het onderwijs is onderworpen, door de inspectie kunnen worden aangesproken op het beschikken over een deugdelijke meldcode én op het scheppen van de randvoorwaarden waardoor de medewerkers die binnen een school werkzaam zijn, de meldcode in een veilig werkklimaat kunnen toepassen.

Individuele medewerkers kunnen worden aangesproken op de feitelijke toepassing van het stappenplan in de meldcode bij signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling. Zo zal in een onderzoek naar aanleiding van een bepaalde casus op organisatieniveau worden bekeken of er een meldcode aanwezig is en of de school zich voldoende heeft ingespannen om de meldcode te laten 'werken'. Het handelen van de betreffende medewerkers kan worden getoetst aan het stappenplan van de code.

1.2 Verantwoordelijkheid en taken

Voor het signaleren en het zetten van de stappen is een goede implementatie van de meldcode en een veilig werkklimaat noodzakelijk. Daarom werkt deze meldcode ook de verantwoordelijkheden en taken van de verschillende functies binnen de school nader uit. Het gaat dan met name om de implementatie van het stappenplan en om het scheppen van een veilig meldklimaat.

Voor het in gebruik nemen van de meldcode worden verantwoordelijkheden en taken binnen de school doorgenomen en in werking gezet.

Ook zou de organisatie specifieke code duidelijk moeten maken *welke functionarissen* kunnen worden geraadpleegd voor advies en ondersteuning bij het zetten van de stappen. Te denken valt bijvoorbeeld aan de aandacht functionaris huiselijk geweld en kindermishandeling die binnen de school werkzaam is of wordt aangesteld.

Het is raadzaam de meldcode te laten ondertekenen door de medewerkers van de basisschool.

1.3 Afbakening meldcode

Huiselijk geweld en kindermishandeling door *medewerkers* vallen *niet* onder het bereik van het basismodel. Deze vormen van geweld vallen buiten het basismodel omdat dan andere stappen aan de orde zijn, zoals het informeren van de leidinggevende en/of de directie en het inschakelen van de betreffende inspectie.

1.4 Strafrechtelijke aanpak

Als door de signalen een vermoeden ontstaat van een ernstig misdrijf, is het verstandig om de te zetten stappen, al dan niet via Veilig Thuis, af te stemmen met de interventies van de politie. Gesprekken met slachtoffer en/of getuige kunnen het leveren van bewijs in een strafzaak namelijk belemmeren.

1.5 Verhouding tot de verwijfsindex risicojongeren

In geval van een vermoeden van kindermishandeling zal de medewerker doorgaans niet alleen de stappen van de meldcode zetten, maar *daarnaast* ook moeten overwegen of een melding zou moeten worden gedaan in de verwijfsindex risicojongeren (0-23 jaar). Deze verwijfsindex heeft tot doel om medewerkers die met hetzelfde kind te maken hebben met elkaar in contact te brengen als zij beiden risico's signaleren met betrekking tot, kort gezegd, een onbedreigde ontwikkeling naar volwassenheid van de leerling. Doel daarvan is te komen tot een gezamenlijke aanpak van de problematiek van de leerling en zijn gezin. We wijzen er met nadruk op dat de het niet gaat om een keuze tussen een melding in de verwijfsindex of de stappen van de meldcode, maar dat beide acties bij vermoedens van kindermishandeling aan de orde zijn omdat ze elkaar ondersteunen. Meer informatie: www.verwijsindex.nl.

2. De stappen die medewerkers geacht worden te zetten

De stappen gaan in op het proces *vanaf* het moment dat er signalen zijn. Het signaleren zelf heeft in het model een andere plaats gekregen. Signaleren wordt gezien als een belangrijk onderdeel van de beroepshouding van de medewerkers die binnen de school werkzaam zijn. Zo bezien is signalering geen stap in het stappenplan, maar een grondhouding die in ieder contact met de leerling en de ouder wordt verondersteld. De stappen wijzen de medewerker de weg als hij meent dat er signalen zijn van huiselijk geweld of van kindermishandeling.

2.1 Volgorde van de stappen

De stappen die worden beschreven zijn in een bepaalde volgorde gerangschikt. Deze volgorde is niet dwingend. Waar het om gaat, is dat de medewerker op enig moment in het proces alle relevante stappen heeft doorlopen, voordat hij besluit om een melding te doen. Zo zal het soms voor de hand liggen om meteen met de ouder in gesprek te gaan over bepaalde signalen. In andere gevallen zal de medewerker eerst overleg willen plegen met een collega en met Veilig Thuis, voordat hij het gesprek met de ouder aangaat. Ook zullen stappen soms twee of drie keer worden gezet.

2.2 Termijnen van de stappen

Er zijn geen termijnen beschreven per stap. De reden hiervan is dat het beschrijven van een tijdspad schijnveiligheid geeft. Elke situatie is anders en de medewerker zal een inschatting moeten maken op basis van ernst en (on)veiligheid van de situatie. Daarnaast zou een beschreven tijdspad uit moeten gaan van de meest ernstige, fatale vorm en situatie van huiselijk geweld en kindermishandeling. Alle andere situaties zullen in datzelfde tijdspad moeten worden afgehandeld. Dit is niet mogelijk en geeft geen recht aan de situatie van elke individu. Het is daarom dat wettelijk geen tijdspad wordt vastgelegd. In elke situatie van huiselijk geweld en kindermishandeling wordt opnieuw een inschatting gemaakt van de ernst en mate van spoed. Het is aan de medewerker en de school om effectief en verantwoord te handelen.

3. Specifieke vormen van huiselijk geweld en kindermishandeling

Voor alle duidelijkheid worden seksueel geweld, genitale verminking (meisjesbesnijdenis) en eengerelateerd geweld specifiek genoemd bij de omschrijving, om duidelijk te maken dat ook deze vormen van geweld onder huiselijk geweld of kindermishandeling vallen. Overigens vragen deze specifieke vormen van geweld ook specifieke kennis en vaardigheden van medewerkers. Ontbreekt deze specifieke deskundigheid, dan is het verstandig om bij signalen die mogelijk kunnen duiden op zo'n specifieke vorm van geweld, meteen een beroep te doen op Veilig Thuis.

3.1 Vrouwelijke genitale verminking

Vrouwelijke genitale verminking, ook wel meisjesbesnijdenis genoemd, is een ingreep aan de uitwendige geslachtsorganen. De lichtste vorm is een sneetje in de voorhuid van de clitoris. De meest verminkende vorm is de infibulatie of faraonische besnijdenis, waarbij de hele clitoris, de kleine schaamlippen en een deel van de grote schaamlippen verwijderd

worden. Na hechting van wat over is van de grote schaamlippen blijft alleen een kleine opening over voor menstruatiebloed en urine.

Vrouwelijke genitale verminking is een traditioneel gebruik dat vooral voorkomt in een aantal Afrikaanse landen. De traditie is daar soms verweven geraakt met het geloof, zowel islamitisch als christelijk. De ingreep vindt meestal plaats bij jonge meisjes, de exacte leeftijd verschilt per land.

Alle vormen van vrouwelijke genitale verminking zijn in Nederland strafbaar. Ook inwoners van Nederland die hun dochter in het buitenland laten besnijden plegen een strafbaar feit en kunnen in Nederland worden vervolgd.

3.2 Eergerelateerd geweld

Eergerelateerd geweld omvat elke vorm van geestelijk of lichamelijk geweld in reactie op een (dreiging van) schending van de eer van een man of een vrouw en daarmee van zijn of haar familie waarvan de buitenwereld op de hoogte is of dreigt te raken.

Eer kan worden gezien als de waarde van een persoon of zijn familie in een omgeving met een collectivistische structuur en met gemeenschappelijke normen en waarden. De eer van een persoon of zijn familie wordt bepaald door de gemeenschap. Eer is een bezit dat kan worden afgepakt, gestolen of aangetast. Het bezit van eer is zo belangrijk, dat sommige personen bereid zijn hun leven of dat van een ander op te offeren om het te verdedigen of terug te winnen.

Eergerelateerd geweld kan in alle lagen van een samenleving opdoemen. In Nederland komt het niet alleen voor bij de eerste generatie immigranten; de tweede en derde generatie van sommige families zetten deze culturele traditie voort.

Eergerelateerd geweld is géén religieus fenomeen. Het is een oeroud cultureel verschijnsel, ouder dan welke godsdienst dan ook, dat in meerdere landen door mensen van allerlei geloven gepraktiseerd wordt.

4. Signalenlijst

Deze signalenlijst geeft een overzicht van de leefgebieden waarop mogelijk signalen van (vermoedens van) huiselijk geweld en kindermishandeling vast te stellen zijn. Het betreft signalen bij de leerling, de ouders, tussen ouder en jeugdige en in de sociale omgeving van het gezin die schadelijk/belemmerend zijn en/of bedreigend kunnen zijn voor de ontwikkeling van de leerling (0 tot 23 jaar).

Uitgangspunt bij het signaleren is altijd de mogelijke bedreiging van de gezonde en veilige ontwikkeling van de leerling. Zowel signalen die wijzen op risicofactoren (bedreiging van de ontwikkeling van de leerling) als beschermende factoren (positieve invloed op de ontwikkeling van de leerling) kunnen worden meegenomen.

Belangrijke aspecten bij kindsignalen zijn de volgende:

- *veranderingen* bij de leerling (onder andere in gedrag en uiterlijk);
- het voorkomen van *niet-leeftijdsadequat* gedrag (gedrag passend bij jongere of oudere kinderen);
- het voorkomen van *abnormaal* gedrag;
- *extreme* (grensoverschrijdende) gedragingen.

4.1 Materiële omstandigheden

In het leefgebied 'Materiële omstandigheden' worden problemen genoemd die betrekking hebben op de woonomstandigheden van de leerling, de kwaliteit van de materiële verzorging van de leerling, de kwaliteit en veiligheid van de buurt waarin de leerling opgroeit en de financiële situatie van de leerling/het gezin.

1. Er zijn problemen betreffende de woning waarin de leerling woont.
2. De leerling krijgt onvoldoende materiële verzorging of er is sprake van onvoldoende investering in algemeen gangbare uitgaven.
3. Het gezin/de leerling heeft financiële problemen of is afhankelijk van een uitkering en/of anderen.
4. Het gezin/de leerling woont in een buurt die ontoereikend of onveilig is voor het grootbrengen/ opgroeien van leerlingen.

5. Het gezin/de leerling heeft geen vaste woon- of verblijfplaats of verhuist vaak.

4.2 Gezondheid, lichamelijk functioneren, seksualiteit en verzorging

Het leefgebied 'Gezondheid' betreft de lichamelijke en de geestelijke gezondheid van de leerling en/of de ouder(s) en het functioneren en de ontwikkeling van de leerling.

1. De leerling heeft problemen of een stoornis op het gebied van het emotionele en/of sociale functioneren en/of het gedrag.
2. Risicovol gedrag van de ouder(s) en/of inadequate lichamelijke en medische verzorging die de (ongeboren) jeugdige kan schaden.
3. De leerling heeft (onverklaarbaar) letsel en/of lichamelijke klachten die op kindermishandeling of jeugdprostitutie kunnen wijzen.
4. De leerling is minderjarig en (aanstaand) ouder.
5. Er is sprake van middelenmisbruik (alcohol, drugs, medicatie), gok- of computerverslaving bij de leerling en/of de ouder(s)/ander gezinslid.
6. De ouder (of een ander gezinslid) heeft fysieke/zintuiglijke problemen en/of handicaps, sociale, emotionele, cognitieve of gedragsproblemen en/of een specifieke emotionele, gedrags- of persoonlijkheidsstoornis.
7. Ingrijpende gebeurtenissen (life events).

4.3 Opvoeding & gezinsrelaties

Het leefgebied 'Opvoeding & Gezinsrelaties' betreft de pedagogische en relationele condities in het gezin waarin de leerling opgroeit.

1. Er is onenigheid binnen het gezin of tussen de ouders en/of de relatie tussen jeugdige en ouders is problematisch, ook getuige huiselijk geweld.
2. De leerling is slachtoffer van kindermishandeling, ook getuige huiselijk geweld.
3. De ouders hebben problemen in de opvoeding van de leerling en/of er zijn factoren die het ouderschap bemoeilijken.
4. Er is sprake van een civielrechtelijke kindbeschermingsmaatregel.
5. Problemen met veranderingen in de gezinssamenstelling (die voor instabiliteit in het gezin zorgen).
6. Er is sprake van hulpverlening aan een gezinslid vanwege ernstige problematiek.
7. Een ander gezinslid dan de leerling is betrokken bij criminele activiteiten.

4.4 Onderwijs & kinderopvang

Het leefgebied 'Onderwijs & Kinderopvang' betreft het onderwijs, kinderopvang en/of gastouderopvang.. Daarnaast gaat het ook om de omstandigheden die de onderwijssituatie van het kind kunnen beïnvloeden.

1. Het kind heeft problemen in het cognitief functioneren, leren en schoolprestaties.
2. Het kind is van school/kinderopvang/gastouderopvang gestuurd.
3. Het kind wisselt veelvuldig van school.
4. Het kind is leerplichtig en gaat niet naar school.
5. Kenmerken van de dagbesteding die op problemen en/of risico's kunnen wijzen.
6. Kenmerken van onderwijs, kinderopvang, gastouderopvang en/of betrokkenheid ouder(s) die op problemen en/of risico's kunnen wijzen.

4.5 Sociale omgeving buiten het gezin

Het leefgebied 'Sociale omgeving buiten het gezin en de school' betreft de omgeving (en met name de relaties in die omgeving) van de leerling buiten het gezin en buiten school/werk en het gedrag van de leerling in die omgeving. Dus bijvoorbeeld de kwaliteit van vriendschapsrelaties, het gedrag van de leerling (en evt. overlast/criminaliteit) op straat en openbare plekken (kinder- en jongerenwerk in buurthuis, winkels, cafés, etc.).

1. Er is sprake van een gebrekkig(e) (interactie met het) sociaal netwerk van de ouders en/of de leerling heeft geen hobby's of interesses.
2. De leerling en/of ouders maken geen of weinig gebruik van (sociale) voorzieningen en/of zijn onbereikbaar voor voorzieningen en/of zijn zorgwekkende zorgmijders.
3. De leerling en/of zijn ouders ervaren uitsluiting, discriminatie of intimidatie/pesterij als gevolg van het behoren tot een specifieke groep.
4. De relatie tussen de leerling en leeftijdsgenoten en/of volwassenen is problematisch.

5. De leerling en/of zijn ouders hebben in de leefomgeving gedragsproblemen of zijn betrokken bij criminele activiteiten.
6. De leerling is slachtoffer van criminaliteit.
7. De leerling heeft een strafrechtelijke maatregel.
8. De leerling is makkelijk beïnvloedbaar door anderen en daardoor kwetsbaar.

Deze lijst is gebaseerd op de handleiding Melden voor de Verwijsindex: www.meldcriteria.nl

5. Signalenlijst specifieke vormen

5.1 Signalen seksueel misbruik

Lichamelijke signalen:

- verwondingen aan genitaliën
- vaginale infecties en afscheiding
- jeuk bij vagina *en/of* anus
- problemen bij het plassen
- recidiverende urineweginfecties
- pijn in de bovenbenen
- pijn bij lopen *en/of* zitten
- seksueel overdraagbare ziekten.

Psychosociale signalen:

- angst voor mannen of vrouwen in het algemeen of voor een man of vrouw in het bijzonder
- sterk verzorgend gedrag, niet passend bij de leeftijd van de leerling (parentificatie).

Afwijkend seksueel gedrag:

- excessief *en/of* dwangmatig masturberen
- angst voor lichamelijk contact of juist zoeken van seksueel getint lichamelijk contact
- seksueel agressief en dwingend gedrag ten opzichte van andere kinderen
- niet leeftijdsadequaat seksueel spel
- niet leeftijdsadequate kennis van seksualiteit
- angst voor zwangerschap
- angst om zich uit te kleden
- angst om op de rug te liggen
- negatief lichaamsbeeld: ontevredenheid over, boosheid op of schaamte voor eigen lichaam
- schrikken bij aangeraakt worden
- houterige motoriek (onderlichaam 'op slot')
- geen plezier in bewegingsspel.

5.2 Signalen meisjesbesnijdenis (vrouwelijke genitale verminking)

- vertellen over meisjesbesnijdenis in het algemeen
- aankondigen van besnijdenis.
- als familie in zomervakantie naar land van herkomst gaat.

Directe gevolgen tijdens en na de ingreep:

- extreme pijn (wanneer de ingreep zonder verdoving plaatsvindt)
- klachten bij urinelozing (pijn bij plassen, ophoping urine in de blaas)
- overmatig bloedverlies
- kans op infectie
- kans op overlijden van het meisje.

Mogelijke gevolgen na de ingreep:

- moeilijke en/of pijnlijke urinelozing
- urineweginfectie
- chronische pijn in de onderbuik

- littekenvorming
- menstruatieklachten.

5.3 Signalen eengerelateerd geweld

Angst:

- schichtig reageren
- onzekerheid
- verwardheid
- apathisch zijn
- in zichzelf gekeerd zijn
- zich afsluiten van de buitenwereld.

Verandering van gedrag:

- plotselinge stressreacties
- schoolverzuim
- westerse kleding inruilen voor traditionele kleding en hele lichaam bedekken
- direct na school naar huis gaan
- stelselmatig opgehaald worden door vader of broer(s)
- vriendschappen verbreken
- verwondingen
- blauwe plekken.

Ontwijkend gedrag:

- ontwijkende antwoorden op directe vragen over bijvoorbeeld verwondingen of sociale controle door familie
- lichamelijke verwaarlozing
- zelfmoordpogingen
- zinspelen op zelfmoord
- fatalistische houding
- verhalen over geweld tegen andere familieleden.

6. Checklist signalen

Naam leerling(e):

Leeftijd:

School:

Groep:

Materiële omstandigheden

- Er zijn problemen betreffende de woning waarin de leerling woont.
- De leerling krijgt onvoldoende materiële verzorging of er is sprake van onvoldoende investering in algemeen gangbare uitgaven.
- Het gezin/de leerling heeft financiële problemen of is afhankelijk van een uitkering en/of anderen.
- Het gezin/de leerling woont in een buurt die ontoereikend of onveilig is voor het grootbrengen/ opgroeien van leerlingen.
- Het gezin/de leerling heeft geen vaste woon- of verblijfplaats of verhuist vaak.

Gezondheid, lichamelijk functioneren, seksualiteit en verzorging

Het leefgebied 'Gezondheid' betreft de lichamelijke en de geestelijke gezondheid van de leerling en/of de ouder(s) en het functioneren en de ontwikkeling van de leerling.

- De leerling heeft problemen of een stoornis op het gebied van het emotionele en/of sociale functioneren en/of het gedrag.
- Risicovol gedrag van de ouder(s) en/of inadequate lichamelijke en medische verzorging die de (ongeboren) jeugdige kan schaden.
- De leerling heeft (onverklaarbaar) letsel en/of lichamelijke klachten die op kindermishandeling of jeugdprostitutie kunnen wijzen.
- De leerling is minderjarig en (aanstaand) ouder.
- Er is sprake van middelenmisbruik (alcohol, drugs, medicatie), gok- of computerverslaving bij de leerling en/of de ouder(s)/ander gezinslid.
- Ingrijpende gebeurtenissen (life events).
- De ouder (of een ander gezinslid) heeft fysieke/zintuiglijke problemen en/of handicaps, sociale, emotionele, cognitieve of gedragsproblemen en/of een specifieke emotionele, gedrags- of persoonlijkheidsstoornis.

Opvoeding & gezinsrelaties

Het leefgebied 'Opvoeding & Gezinsrelaties' betreft de pedagogische en relationele condities in het gezin waarin de leerling opgroeit.

- Er is onenigheid binnen het gezin of tussen de ouders en/of de relatie tussen jeugdige en ouders is problematisch.
- De leerling is slachtoffer van kindermishandeling.
- De ouders hebben problemen in de opvoeding van de leerling en/of er zijn factoren die het ouderschap bemoeilijken.
- Er is sprake van een civielrechtelijke kindbeschermingsmaatregel.
- Er zijn problemen met veranderingen in de gezinssamenstelling (die voor instabiliteit in het gezin zorgen).
- Er is sprake van hulpverlening aan een gezinslid vanwege ernstige problematiek.
- Een ander gezinslid dan de leerling is betrokken bij criminele activiteiten.

Onderwijs & Kinderopvang

Het leefgebied 'Onderwijs & Kinderopvang' betreft het onderwijs, kinderopvang en/of gastouderopvang.. Daarnaast gaat het ook om de omstandigheden die de onderwijssituatie van het kind kunnen beïnvloeden.

- Het kind heeft problemen in het cognitief functioneren, leren en schoolprestaties.
- Het kind is van school/kinderopvang/gastouderopvang gestuurd.
- Het kind wisselt veelvuldig van school.
- Het kind is leerplichtig en gaat niet naar school.

- Kenmerken van de dagbesteding die op problemen en/of risico's kunnen wijzen.
- Kenmerken van onderwijs, kinderopvang, gastouderopvang en/of betrokkenheid ouder(s) die op problemen en/of risico's kunnen wijzen.
- Kenmerken van opleiding/werk/betrokkenheid ouder(s) die op problemen en/of risico's kunnen wijzen.

Sociale omgeving buiten het gezin

Het leefgebied 'Sociale omgeving buiten het gezin en de school' betreft de omgeving (en met name de relaties in die omgeving) van de leerling buiten het gezin en buiten school/werk en het gedrag van de leerling in die omgeving. Dus bijvoorbeeld de kwaliteit van vriendschapsrelaties, het gedrag van de leerling (en evt. overlast/criminaliteit) op straat en openbare plekken (kinder- en jongerenwerk in buurthuis, winkels, cafés, etc.).

- Er is sprake van een gebrekkig(e) (interactie met het) sociaal netwerk van de ouders en/of de leerling heeft geen hobby's of interesses.
- De leerling en/of ouders maken geen of weinig gebruik van (sociale) voorzieningen en/of zijn onbereikbaar voor voorzieningen en/of zijn zorgwekkende zorgmijders.
- De leerling en/of zijn ouders ervaren uitsluiting, discriminatie of intimidatie/pesterij als gevolg van het behoren tot een specifieke groep.
- De relatie tussen de leerling en leeftijdsgenoten en/of volwassenen is problematisch.
- De leerling en/of zijn ouders hebben in de leefomgeving gedragsproblemen of zijn betrokken bij criminele activiteiten.
- De leerling is slachtoffer van criminaliteit.
- De leerling is makkelijk beïnvloedbaar door anderen en daardoor kwetsbaar.

Specifieke en andere signalen

Probleembeschrijving

Waar maakt u zich zorgen over? Wat neemt u concreet waar aan problemen bij de leerling, op school, in gezin of sociaal netwerk? Hoe vaak en in welke situatie(s) doet het probleem zich voor? Hoe lang speelt het probleem al? Omschrijf duidelijk de kern van het probleem dat aangepakt moet worden.

Eerdere of lopende aandacht, onderzoek, hulp of begeleiding

Wat heeft de school nu of eerder gedaan om het probleem aan te pakken, de situatie te veranderen?

Heeft een externe organisatie nu of eerder iets gedaan om de probleemsituatie te veranderen?

Indien er een diagnose is gesteld, geef aan welke.

Wat heeft de leerling in uw optiek nodig aan ondersteuning, zorg of hulp?

Ziet u bij de leerling, school, gezin en/of sociaal netwerk aangrijpingspunten om de probleemsituatie aan te pakken?

7. Centrum voor Jeugd en Gezin

Het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) is een inlooppunt voor gezinnen. Ouders, kinderen, jongeren tot 23 jaar en professionals kunnen hier terecht met alle vragen over opvoeden en opgroeien. Elke gemeente heeft vanaf 2011 minimaal één centrum. In grote steden komen meer centra.

Een Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) heeft als taak de huidige opvoed- en opgroei-ondersteuning te verbinden, te verbeteren en te versterken. Uitgangspunten zijn:

- laagdrempelig;
- herkenbaar;
- dichtbij huis.

In elk CJG is in ieder geval te vinden:

- de jeugdgezondheidszorg (consultatiebureaus en GGD);
- de 5 preventieve WMO-taken op het terrein van opvoed- en opgroei-ondersteuning:
 - informatie en advies geven;
 - (vroeg)signaleren van problemen;
 - mensen verwijzen naar het lokale en regionale hulpaanbod;
 - licht pedagogische hulp bieden;
 - de zorg voor jongeren en gezinnen coördineren.
- een schakel met Bureau Jeugdzorg;
- een schakel met onderwijs, vaak via het OT.

Een CJG richt zich op kinderen en jongeren van -9 maanden tot 23 jaar, en hun ouders.

Lokaal maatwerk

Naast de basisfuncties zijn er veel functies die gemeenten via lokaal maatwerk aan het CJG kunnen koppelen, zoals:

- kinderopvang;
- leerplichtcontrole;
- algemeen maatschappelijk werk;
- jongerenwerk;
- eerstelijnszorg (huisarts, kraamzorg, verloskunde);
- schuldhulpverlening.

Rol gemeente

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het realiseren van een CJG. Dat houdt in dat gemeenten de regie voeren over het realiseren van een CJG en afspraken maken met partijen die lokaal de uitvoering verzorgen. Kleine(re) gemeenten kunnen ervoor kiezen regionaal samen te werken.

Informatie over en samenwerking met het CJG binnen uw gemeente

U kunt contact opnemen met het CJG voor meer informatie over de specifieke mogelijkheden van het CJG. Daarnaast is het verstandig om inzicht te krijgen in samenwerkingsmogelijkheden bij opvoedproblematiek en vermoedens van kindermishandeling en geweld. Het CJG kan in het preventieve, vrijwillige kader opvoedondersteuning bieden. Het is uw taak om samen met het CJG te overleggen welke ondersteuningsmogelijkheden voor het gezin nodig zijn. Bij ernstige problematiek zal het CJG via Veilig Thuis de zorg oppakken of het advies geven om contact op te nemen met Veilig Thuis.

Centrum Jeugd & Gezin Maasland

Schadewijkstraat 6
5348 BC Oss
088-3742526
info@centrumjeugdengezin-maasland.nl

8. Ondersteuningsteam

Ondersteuningsteam

U heeft als professional de zorg over kinderen. Soms kunnen zich situaties voordoen waarin u zich zorgen maakt over een kind: over zijn ontwikkeling of zijn gedrag thuis, op de peuterspeelzaal of in de wijk. Krijgt u bijvoorbeeld geen toegang tot een kind of zijn ouders of verzorgers, maar maakt u zich wel zorgen? Is het niet duidelijk wie het beste met de leerling of zijn ouders of verzorgers aan de slag kan gaan? Dan is het van belang om met verschillende deskundigen informatie uit te wisselen en actie te ondernemen. Dat kan in het Basisteam Jeugd en Gezin (BJG).

8.1 Basisteam Jeugd en Gezin

Wat is een BJG?

Een Basisteam Jeugd en Gezin (BJG) is een wijkgericht team bestaande uit alle jeugdprofessionals die betrokken zijn bij de gezondheid, ontwikkeling en/of opvoeding van jeugdigen van 0 t/m 18 jaar. Hierbij moet u denken aan (school-)maatschappelijk Werk, Jeugdgezondheidszorg. Gezamenlijk zorgen zij dat kinderen met problemen op tijd gesignaleerd worden en dat ze zo snel mogelijk de goede hulp krijgen. Het uitgangspunt voor deze samenwerking is altijd dat de leerling er beter van wordt.

Hoe werkt een BJG?

Het BJG ondersteunt peuterspeelzalen, kinderopvang en onderwijs bij het signaleren en bespreekbaar maken van zorgen met ouders. Bij zorgen voor de ontwikkeling van een kind kan de school, bij voorkeur in overleg met ouders, maar niet noodzakelijk, het kind bespreken in het ondersteuningsteam (OT) op de school, waar ook een aansluitfunctionaris van BJG aanwezig is. Tijdens een bespreking van een kind maken de deskundigen in het OT gezamenlijk een inschatting van de situatie en beoordelen zij wat de beste actie voor dit kind zou zijn.

9. Veilig Thuis

9.1 Advies

Wij adviseren u altijd Veilig Thuis te bellen voor overleg, voordat u een schriftelijke melding doet. Bij iedere stap van de meldcode geldt dat er altijd contact op kan worden genomen met Veilig Thuis, deze maakt deel uit van het Bureau Jeugdzorg. Veilig Thuis is voor de school dé partner wanneer het gaat om een leerling waarbij een vermoeden speelt van huiselijk geweld en kindermishandeling. Ook wanneer het vermoeden bestaat dat er sprake is van huiselijk geweld in het gezin en de leerling lijkt in eerste instantie geen zichtbare schade te ondervinden, is ook Veilig Thuis de aangewezen organisatie om contact mee op te nemen.

Bij Veilig Thuis is veel kennis aanwezig over mogelijke signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling. De medewerkers kunnen ook adviseren over de te zetten stappen en over het voeren van gesprekken met ouderen over de signalen. Bij het vragen van advies zet Veilig Thuis zelf *geen* stappen in de richting van de ouder of die van anderen. Het advies is dus uitsluitend gericht tot de adviesvrager.

NB: Adviesgesprekken vinden plaats op basis van anonieme oudergegevens, voor een adviesgesprek heeft u uw beroepsgeheim dus niet te verbreken. Maar de naam van de adviesvrager wordt wel geregistreerd.

9.2 Melden

Een melding wordt digitaal gedaan via www.veiligthuis.nl Bij het volgen van de stappen wordt besloten tot het doen van een melding, start Veilig Thuis het onderzoek naar het huiselijk geweld of de kindermishandeling.

Veilig Thuis houdt melders op de hoogte van de uitkomsten van het onderzoek en van de acties die in gang worden gezet.

NB: Bij een melding moeten oudergegevens worden verstrekt omdat het Veilig Thuis anders geen acties in gang kan zetten naar aanleiding van de melding.

Betreft het vermoeden mishandeling van *kinderen of jongeren tot 18 jaar, of getuige zijn van huiselijk geweld of getuige zijn van huiselijk geweld waarbij alleen meerderjarigen betrokken zijn*, dan kan contact worden gezocht met Veilig Thuis: telefoon 0800 - 2000.

Veilig Thuis doet na een melding onderzoek naar de signalen. Dit wil zeggen dat de medewerkers in gesprek gaan met de ouders en met medewerkers die met de leerling te maken hebben. Op basis van de resultaten van dit onderzoek besluit men wat er moet gebeuren. Vaak zal vrijwillige hulp in gang worden gezet, maar Veilig Thuis kan ook beslissen om een melding te doen bij de Raad voor de Kinderbescherming en/of om aangifte van mishandeling te doen bij de politie.

Sluit in de melding aan bij de feiten

Bij een melding dient de melder zoveel mogelijk zijn signalen te melden, dit wil zeggen de *feiten en gebeurtenissen* die zijn waargenomen. Meldt de melder ook feiten en gebeurtenissen die *anderen* hebben gezien of gehoord, dan moet hij deze 'andere bron' duidelijk in de melding noemen.

Contact met de ouder of zijn ouder(s) over de melding en de inspanning om toestemming voor de melding te krijgen

Als hoofdregel geldt dat de medewerker, *voordat* hij een melding doet, contact zoekt met de ouder over de melding. Hij legt hem uit dat hij een melding wil doen, wat een melding voor de ouder betekent en wat het doel van de melding is. Vervolgens vraagt de medewerker de ouder om een reactie hierop. Laat de ouder merken dat hij bezwaar heeft tegen de melding, dan gaat de medewerker over deze bezwaren met de ouder in gesprek en bekijkt hij hoe hij aan deze bezwaren tegemoet kan komen. Blijven de bezwaren van de ouder desondanks overeind, dan maakt de medewerker een afweging. Hij weegt de aangevoerde bezwaren af tegen de noodzaak om de ouder of een ander tegen het geweld of de mishandeling te beschermen door een melding te doen. Daarbij betreft hij in ieder geval de aard en de ernst van het geweld en de noodzaak om de ouder of een ander daartegen te beschermen.

Op deze manier spant de medewerker zich in om toestemming van de ouder te krijgen.

Er kan worden afgezien van contacten met de ouder over de melding indien de veiligheid van een van de betrokkenen in het geding zou kunnen komen. Ook kan van een gesprek worden afgezien als er goede redenen zijn om aan te nemen dat de ouder de contacten met de medewerker zal verbreken waardoor de leerling uit het zicht raakt.

10. In gesprek met de ouder/verzorger of de leerling

Na het collegiaal overleg en eventueel het adviesgesprek met Veilig Thuis, volgt een gesprek met de ouder. Omdat openheid een belangrijke grondhouding is in de verschillende vormen van dienstverlening aan de ouder, wordt in het stappenplan zo snel mogelijk contact gezocht met de ouder (of met de ouders) om de signalen te bespreken. Soms zal het vermoeden door het gesprek worden weggenomen, dan zijn de volgende stappen van het stappenplan niet nodig.

Worden de zorgen over de signalen door het gesprek niet weggenomen, dan worden ook de volgende stappen gezet.

Heeft een medewerker behoefte aan ondersteuning bij deze stap, dan kan hij ook daarover advies vragen aan een collega of aan een aandachtsfunctionaris binnen de eigen school of praktijk en/of aan Veilig Thuis, er is de mogelijkheid, als een school dat prettig vindt, dat zij gelijk kunnen aansluiten bij gesprek.

In het gesprek met de ouder gaat het erom dat de medewerker:

- 1) het doel van het gesprek uitlegt;
- 2) de signalen, dit wil zeggen de feiten die hij heeft vastgesteld en de waarnemingen die hij heeft gedaan, bespreekt;
- 3) de ouder uitnodigt om daarop te reageren;
- 4) en pas na deze reactie zo nodig komt tot een interpretatie van wat hij heeft gezien en gehoord en wat in reactie daarop verteld is.

10.1 Gesprek met kinderen

Ook als een leerling nog jong is, is het van belang dat de medewerker het gesprek met hem aangaat, tenzij dat vanwege zijn jeugdige leeftijd echt niet mogelijk is, of te belastend voor hem is. De medewerker beoordeelt zelf, of een gesprek zinvol en mogelijk is, zo nodig in overleg met een collega, of met Veilig Thuis.

NB: Het kan van belang zijn om een kind even alleen te spreken, zonder dat de ouders daarbij aanwezig zijn zodat de leerling zich vrij kan uiten. De medewerker hanteert hiervoor de regels die binnen de school van toepassing zijn. Als uitgangspunt geldt dat de ouder hierover vooraf behoren te worden geïnformeerd. Maar in verband met de veiligheid van de leerling, van de medewerker, of die van anderen, kan ook in deze sector worden besloten om toch een eerste gesprek met de leerling te voeren zonder dat de ouders hierover van te voren worden geïnformeerd.

Kindermishandeling aanpakken is een zaak van volwassenen

Het doel van een gesprek met een leerling is het ondersteunen en het laten uiten van gevoelens en gedachten van de leerling. Het doel van een gesprek is *niet* om via de leerling de situatie te onderzoeken. De leerling is het slachtoffer en kan hierdoor in een onveilige situatie geraken of kan gaan worstelen met loyaliteit ten opzichte van de ouder. Wees u bewust van de sterke loyaliteitsgevoelens van een kind ten opzichte van zijn ouders. Val nooit de ouders af tegenover de leerling, al hebben ze nog zulke afschuwelijke dingen gedaan. De leerling zal over het algemeen geen vertrouwen meer hebben in iemand die zijn ouders veroordeelt. Wel kan het gevoel van de leerling worden verwoord of bevestigd.

Beloof nooit geheimhouding

Zeg nooit op voorhand geheimhouding toe aan een leerling. Veel kinderen willen in eerste instantie alleen iets vertellen als er beloofd wordt om het tegen niemand anders te zeggen. Als deze belofte gegeven wordt, komt de medewerker voor een groot dilemma te staan als de leerling vertelt dat het mishandeld wordt: zij moet dan of het vertrouwen van de leerling schenden of medeplichtig worden aan het in stand houden van een schadelijke situatie. De medewerker die een leerling geheimhouding belooft uit angst dat de leerling anders blijft zwijgen, moet zich wel bewust zijn van de consequenties van deze belofte.

Als een medewerker geen geheimhouding wil toezeggen kan zij de leerling wel beloven dat zij te ondernemen stappen van te voren aan de leerling vertelt.

10.2 Gesprek met de ouder(s)

Normaal gesproken zal er een gesprek over de signalen worden gevoerd met de ouder(s). Dit is niet alleen van belang als de ouders mogelijkserwijs betrokken zijn bij het huiselijk geweld of de mishandeling, maar ook als dit niet aan de orde is. De ouders behoren, zeker als zij het gezag uitoefenen, als regel te worden geïnformeerd over wat er bij hun kind speelt.

NB: Een gesprek met (een van) de ouders kan achterwege blijven in verband met de veiligheid van de leerling of die van anderen. Bijvoorbeeld als de medewerker redenen heeft om aan te nemen dat hij de leerling dan uit het oog zal verliezen omdat de ouders het van school zullen halen, of niet meer naar school zullen brengen, of dat het geweld zal escaleren.

10.3 Positie van de leerling ouder en zijn ouder(s)

Is de leerling nog geen 12 jaar oud, dan voert de medewerker het gesprek zoals hierboven beschreven met de ouder(s) van de leerling.

Is de leerling 12 jaar of ouder dan wordt het gesprek gevoerd met de ouders en met de leerling zelf.

Melding zonder gesprek met de ouder of zijn ouders

In de instructie bij de vijfde stap wordt aangegeven in welke gevallen er kan worden afgezien van contacten met de ouder over de melding. Het gaat om situaties waarin de veiligheid van een van de betrokkenen in het geding zou kunnen komen. Ook kan van een gesprek worden afgezien als er goede redenen zijn om aan te nemen dat de leerling weg van school blijft en hierdoor uit zicht raakt.

10.4 Bekendmaken van de identiteit van de melder bij vermoedens van kindermishandeling

Hoofdregel is dat de identiteit van de melder door Veilig Thuis aan het gezin bekend wordt gemaakt. Een melder kan echter ten opzichte van het gezin anoniem blijven als de melding:

- een bedreiging vormt of kan vormen voor de gemelde personen, voor de beroepskracht of zijn medewerkers, of voor anderen; of
- de vertrouwensrelatie zou kunnen verstoren tussen de beroepskracht en de cliënt of zijn gezin.

10.5 Inspanningen na de melding

Een melding is geen eindpunt. Als een medewerker een melding doet, geeft het stappenplan daarom aan dat de medewerker in zijn contact met Veilig Thuis ook bespreekt wat hij zelf, na zijn melding, binnen de grenzen van zijn gebruikelijke taakuitoefening, kan doen om de leerling of zijn gezinsleden te beschermen en te ondersteunen. Dit is uitdrukkelijk in stap 5 bij de melding opgenomen om duidelijk te maken dat de betrokkenheid van de medewerker bij de leerling na de melding niet ophoudt. Van hem wordt verwacht dat hij, naar de mate van zijn mogelijkheden, de leerling blijft ondersteunen en beschermen. Uiteraard gebeurt dit in overleg met Veilig Thuis om zo tot een gemeenschappelijke aanpak te komen.

11. Beroepsgeheim, meldcode en meldrecht

Hieronder wordt enige achtergrondinformatie gegeven, met name over het beroepsgeheim, het wettelijk meldrecht en de verhouding tussen het beroepsgeheim en het meldrecht.

11.1 Inhoud en doel van het beroepsgeheim

Algemene zwijgplicht

Iedere beroepskracht die individuele cliënten (jeugd)hulp, zorg, steun of een andere vorm van begeleiding biedt heeft een beroepsgeheim. Deze zwijgplicht, zoals het beroepsgeheim ook wel wordt genoemd, verplicht de beroepskracht om, kort gezegd, geen informatie over de cliënt aan derden te verstrekken, tenzij de cliënt hem daarvoor toestemming heeft

gegeven. Doel van het beroepsgeheim is de drempel voor de toegang tot de hulpverlening zo laag mogelijk te maken en de cliënt het vertrouwen te geven dat hij vrijuit kan spreken. De zwijgplicht geldt bijvoorbeeld voor maatschappelijk werkers, intern begeleiders, ouderenwerkers, jeugdhulpverleners, medisch hulpverleners, medewerkers in de kinderopvang en in peuterspeelzalen. Het beroepsgeheim geldt ook voor begeleiders en hulpverleners van de reclassering en van justitiële (jeugd)inrichtingen, al maakt het gedwongen kader van het strafrecht in sommige gevallen een beperkte inbreuk op de zwijgplicht.

De hierboven beschreven algemene zwijgplicht voor hulpverleners en begeleiders is niet specifiek opgenomen in een bepaalde wet, maar wordt afgeleid uit de privacybepalingen uit het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en de fundamentele vrijheden (artikel 8), uit de Grondwet (artikel 10) en de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp). Deze bepalingen worden nog eens ondersteund door artikel 272 Wetboek van Strafrecht dat een verbod bevat op het verbreken van geheimen die aan de beroepskracht zijn toevertrouwd.

Specifieke zwijgplicht

Een aantal beroepsgroepen kent een specifieke zwijgplicht die is geregeld in een 'eigen' wet. Dit geldt bijvoorbeeld voor medisch hulpverleners, die individuele gezondheidszorg verlenen, zoals artsen en verpleegkundigen. Zij vinden hun zwijgplicht in artikel 88 van de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg en in artikel 7:457 Burgerlijk Wetboek. Voor beroepskrachten in de jeugdzorg is de zwijgplicht specifiek geregeld in artikel 7.3.11 van de Jeugdwet.

Ook de medewerkers van de lokale sociale (wijk) teams hebben een zwijgplicht, mede gelet op wetgeving en beroepscode die op de leden van de teams van toepassing zijn. Omdat de meeste wijkteams en andere lokale teams de toegang vormen tot de jeugdhulp en de maatschappelijke ondersteuning gelden de privacybepalingen van de Jeugdwet en de Wmo 2015. De vertrouwensinspecteurs in het onderwijs kennen een eigen bepaling over de omgang met hun zwijgplicht in artikel 6 van de Wet op het onderwijstoezicht.

11.2 Paradox van de geheimhoudingsplicht

Er doet zich bij de omgang met de zwijgplicht een zekere paradox voor. De zwijgplicht is hét instrument bij uitstek om er voor te zorgen dat mensen naar de medewerker toe komen en ook bereid zijn om open over hun zorgen te spreken. Ze mogen er immers op vertrouwen dat hun verhaal niet zomaar elders terecht komt. Maar een te rigide omgang met het beroepsgeheim kan tot gevolg hebben dat een ouder die dringend hulp nodig heeft juist niet geholpen wordt omdat de medewerker meent dat hij vanwege zijn beroepsgeheim niet in mag grijpen.

Al met al is de omgang met het beroepsgeheim een vorm van evenwichtskunst: geheimhouding waar mogelijk, zorgvuldige doorbreking van het geheim waar nodig. De meldcode wil daarin een handreiking bieden voor zover het gaat om signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling.

Vragen van toestemming

Bij het verstrekken van gegevens van een ouder aan een ander, dus ook bij het doen van een melding aan Veilig Thuis, geldt als hoofdregel dat de medewerker zich inspant om toestemming voor zijn melding te krijgen. De meldcode schetst daarvoor de werkwijze. Geeft de ouder zijn toestemming, dan kan een melding worden gedaan. Weigert de ouder, ondanks de inspanning van de medewerker, zijn toestemming, dan houdt het *niet* op maar maakt de medewerker een *nieuwe afweging*.

NB1: De Wet bescherming persoonsgegevens bepaalt dat een cliënt vanaf zijn 16e jaar zelf toestemming geeft aan een beroepskracht voor het verstrekken van zijn gegevens aan een ander (al dan niet in de vorm van het doen van een melding). De Jeugdwet en de Wet inzake de geneeskundige behandelingsovereenkomst (Wgbo) geven een cliënt dit recht, zelfs al vanaf zijn 12e jaar. Toch moet over een melding, als het gaat om een cliënt vanaf 12 of 16 jaar die nog thuis woont, ook gesproken worden met zijn ouders. Dit mede omdat bij de melding doorgaans niet alleen gegevens over de jongere worden verstrekt, maar ook over zijn ouder(s).

NB2: Van het vragen van toestemming kan worden afgezien als er concrete aanwijzingen of signalen zijn dat de veiligheid van de cliënt, en/ of van de beroepskracht of die van anderen wordt bedreigd.

11.3 Conflict van plichten

Zo oud als de zwijgplicht is ook de notie dat een medewerker door zijn beroepsgeheim in de knel kan komen. Er kunnen zich situaties voordoen waarin de medewerker alleen door te spreken de leerling kan helpen, terwijl hij voor dit spreken geen toestemming krijgt. Er kan in dat geval sprake zijn van een *conflict van plichten*. De plicht om te zwijgen vanwege het beroepsgeheim, botst met de plicht om de leerling te helpen juist door met een ander over hem te spreken. Het gaat dan altijd om een kind die zich in een ernstige situatie bevindt en die alleen kan worden geholpen door een ander bij de aanpak te betrekken.

In de (tucht)rechtspraak wordt in geval van een conflict van plichten erkend dat een medewerker, ook zonder toestemming van de ouder, over hem mag spreken. Uiteraard moet een dergelijk besluit om de zwijgplicht te doorbreken zorgvuldig worden genomen. Beantwoording van de volgende vijf vragen leidt doorgaans tot een zorgvuldige besluitvorming.

1. Kan ik door te spreken *zwaarwegende belangen van de leerling behartigen*?
2. Is er een *andere mogelijkheid* om ditzelfde doel te bereiken zonder dat ik mijn beroepsgeheim hoeft te verbreken?
3. Waarom is het niet mogelijk om *toestemming van de ouder* te vragen of te krijgen voor het bespreken van zijn situatie met iemand die hem kan helpen?
4. Zijn de *belangen van de leerling* die ik wil dienen met mijn spreken zo zwaar dat deze naar mijn oordeel opwegen tegen de belangen die de ouder heeft bij mijn zwijgen?
5. Als ik besluit om te spreken *aan wie moet ik dan, welke informatie* verstrekken zodat het geweld of de mishandeling effectief kan worden aangepakt?

Beoordeling van een besluit over het doorbreken van het beroepsgeheim

Zou achteraf een toetsende organisatie gevraagd worden om een oordeel te geven over het optreden van de medewerker, dan wordt vooral de *zorgvuldigheid beoordeeld waarmee het besluit om de geheimhouding te verbreken tot stand is gekomen*. Daarbij wordt gelet op:

- collegiale consultatie;
- raadpleging van Veilig Thuis;
- aanwezigheid van voldoende relevante feiten of signalen en zorgvuldige verzameling van deze feiten en signalen;
- zorgvuldige en concrete afweging van belangen; en
- de contacten die er met de ouder zijn geweest over de melding. Concreet gaat het er dan om of de medewerker zich, gelet op zijn mogelijkheden en op de omstandigheden waarin de leerling verkeert, heeft ingespannen om de ouder toestemming te vragen, of om hem te informeren, indien het verkrijgen van toestemming niet mogelijk bleek.

Als hulpmiddel bij de besluitvorming over het verbreken van de geheimhoudingsplicht en het doen van een melding, wordt verwezen naar het basismodel op de website huiselijk geweld van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport <https://www.huiselijkgeweld.nl/beleid/landelijk/basismodel-meldcode-huiselijk-geweld-en-kindermishandeling>

NB: Het is, ook in verband met de toetsbaarheid van het besluit achteraf, belangrijk om een besluit over het melden van een kind zonder dat de ouder daarvoor zijn toestemming heeft gegeven zorgvuldig vast te leggen. Niet alleen de melding dient te worden vastgelegd, ook de belangen die zijn afgewogen en de personen die van te voren over het besluit zijn geraadpleegd.

11.4 Wettelijk meldrecht

Iedere beroepskracht met een beroepsgeheim of een andere zwijgplicht heeft het wettelijk recht om, zo nodig zonder toestemming van (de ouders van) hun cliënt, vermoedens van kindermishandeling of huiselijk geweld, bij Veilig Thuis te melden. Dit wettelijk meldrecht is opgenomen in artikel 5.2.6 van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) 2015. Daarnaast omvat het meldrecht het recht voor de beroepskracht om, zonder toestemming van de cliënt, op verzoek van Veilig Thuis informatie over betrokkene te verstrekken.